

БҮРЯДАД ҮНЭН

Олонийтын-политическэ газетэ

Буряадай ССР-эй Верховно Сөвөдэй V сесси тухай мэдээсэл

Хөёрдохн үдэр заншалта минутын туршида элчлэлүүдэ зүбшлгөөр шийнээ тобшолол хэхэдэ, цагай нэгэ часаар хойншэ олон депутадууд Манай эндэхн эрхэ шээ тааранагүй, эртэ хашаа хургуулнын үхибүүдэд хэцүү ажалшадта энээ-хажагүй байһые тэдэнэр Тус асуудал республиканы Сөвөдэй Президиумэй дээрэ хэлсэгдэжэ, энээ-хажаан шийдхээрн дээрэ депутат В. Б. Саганов оройной хэмжээгээр амдлгэхэ зуураа, нимэ анханн тула республика хэй сэг үлөөнэй 8 часаа дурадхаа. Энэ асуудал тухай тогтоол абтаха хэлсэгдэб.

Арадай депутадууд сес-

сийн зүблэхэ зүйлэй хоёрдохн асуудал—Эдэе хоолой зүйлүүдэй талаар республиканска онсо комиссийн хүдэлмэри тухай тоосоо шагнаа. Энэ асуудалаар Буряадай ССР-эй Министрүүдэй Сөвөдэй Түрүүлэгшэ, депутат В. Б. Саганов элидхэл хээ.

Нүхэр Сагановта олон асуудалнууд табигдажа, часнаа үлүүтэй сэг соо тэрэ харюусанан байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэгдэе арадай депутадууд Н. Н. Найданов, В. В. Артамонов, Ю. К. Топский, В. Д. Цыренов, К. П. Альцман, Н. П. Олейников, Ю. И. Алексеев, Е. Н. Ханхалаев, И. Т. Антонов, М. Х. Харанутов хабаадажа, өөнэ-дынгөөр ханамжануудые хэлээ, дурдалхануудые оруулаа.

Үдөөнө хойшо арадай депутадууд комитетүүд болон комиссионуудта хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлбэ.

Сессн хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлнээр.

Буряадай ССР-эй Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшэ Леонид Васильевич ПОТАПОВ

Буряадай ССР-эй Верховно Сөвөдэй 5-дахн сессн дээрэ Леонид Васильевич Потопов республиканы Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшээр хунгагдаа гэжэ үсэгтгэдээр номерто мэдээсэбди.

Л. В. Потопов 1935 ондо Буряадай АССР-эй Баунтын районной Ужикт тосхондо хүдэлмэри-шэнэй бүлэдэ түрэнэн юм. Хурамхайн дунда хургуули дүргээд, Хабаровский түмээ замгай транспортын инженерүүдэй институту дүргээ. Тэрэ 1950 ондо Улаан-Удын Ленинэй орденотэ техникумта-агаон элчлэлгэ-рингэй эвэлтэ мастерээр, удаань цэцэй начальнигаар хүдэллэ. Арбад, жэлдэ заводой ахмад инженерээр хүдэллэн байна. Хүдэлжэ байхадэа Эрхүүгэй Арадай ажахын институту дүргээ.

1976 ондо партия Буряадай обкомой та-нагы даагшаар дэбжүүлэгдээд 1978 ондо партия обкомой секретарьар хунгагдаа. 1979 ондо экономика эрдэмэй кандидат болоо.

1987 ондоо Туркменин ССР-эй арадай депу-татуудай Марьиска областной Сөвөдэй гүй-сэдкомой, түрүүлэгшээр, удаань Туркменин ССР-эй Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшын ор-логшоор ажаллаа.

Л. В. Потопов 1990 оной апрель хараһаа бай-ша оной сентябрь болотор КПСС-эй Бур-яадай рескомой нэгэдхн секретарьар ажал-лаа байгаа.

СССР-эй шэнэ бүридэлэй Верховно Сөвөдэй сесси эхилээ

МОСКВА. (ТАСС). Октяб-рин шэнэ бүридэлэй Верховно Сөвөдэй түрүүлшын сесси эхи-лээ. РСФСР-эй, Беларусь, Узбекистан, Кыргызстан, Туркменистан, Таджикистан, Туркменин делегатууд эрхн-хэй.

Палатуудай заседанинуудай зал соо ССР Союзай Гүрэнэй туг ба СССР-эй Вер-ховно Сөвөдэй хүдэлмэрид хабаадажа байһан респу-бликаны гүрэнэй тугууд үл-гэрдэй.

Карачевска хунгуулнын ок-ругоор РСФСР-эй арадай депу-тат Азрет Урусов палатуудай хамтын заседание нээжэ, СССР-эй Президент М. С. Гор-бачевто үгэ үгэнэй байгаа.

Удаань 16 сэг хүрээр за-б-һаллага сонсохгодо. Тэрэ-нэй хүлээр Союзай Сөвөдэй ба Республиканыудай Сөвөдэй палатуудай амяараа заседани дээрэ сессин хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэб.

„Буряад үнэн“ 92

УРЯАЕНЬ ДЭМЖЭЛ

Хэнийшье мэдээр, эрхэ жэлдэ хонирхой уншаха жур-нал, газета бүхэдэ захил хэл-гэн үе ябажа байна.

Бүри найхан турал Улдэр-гээ ошоодоо, энэ жэлдэ хургуулнимнай багшнар «Бу-ряад үнэн» олоор захина гэжэ дуулаа һэм. Эгэ хэрэг-тэй, ургашатай ябуулада өөрч-лөө хубитые физикын багша Номтоев Жаргал Цоктоевич оруулаа. Энэ жэлэй газета, журналы захилые суг хүдэл-дэг хүхэдэйгөө дунда эдэ-хитэйгээр ябуулаа. Энэ баг-ша өөрөө түрэлхи хэлэндэ ульгам бэрхэ, баян үгтэй хүн юм. Имэ хүнэй «Буряад үнэн»-гэй найхан шэнэ-хэ, арадайгаа хүгжэлдэ дүүргэдэг үүргыне ойлгуулан

Хэнийшье мэдээр, эрхэ жэлдэ хонирхой уншаха жур-нал, газета бүхэдэ захил хэл-гэн үе ябажа байна.

Бүри найхан турал Улдэр-гээ ошоодоо, энэ жэлдэ хургуулнимнай багшнар «Бу-ряад үнэн» олоор захина гэжэ дуулаа һэм. Эгэ хэрэг-тэй, ургашатай ябуулада өөрч-лөө хубитые физикын багша Номтоев Жаргал Цоктоевич оруулаа. Энэ жэлэй газета, журналы захилые суг хүдэл-дэг хүхэдэйгөө дунда эдэ-хитэйгээр ябуулаа. Энэ баг-ша өөрөө түрэлхи хэлэндэ ульгам бэрхэ, баян үгтэй хүн юм. Имэ хүнэй «Буряад үнэн»-гэй найхан шэнэ-хэ, арадайгаа хүгжэлдэ дүүргэдэг үүргыне ойлгуулан

ПАРЛАМЕНТЫН ТҮРҮҮЛЭГШЭ ХУНГАГДАА

ССР-эй Верховно Сөвөдэй V сессн дээрэ В. С. Саржан сес-сийн нээжэ, зүбшээ хунгуули хэлсэгдэб. Тус асуудал сессин зүбшээ зүйл-нөө гаргэб.

Сессн дээрэ зүбшээгээр оруулагдан шэнэ асуудал-нууд тухаа хэлсэл, нимэ бай-на. Нэгэдхн, «Министрүүдэй Сөвөдэй Байгууллага» зарим тэдэ хубилгануудые оруула тухай асуудал зүб-шээгээр депутат В. Б. Саганов дурдалха. Энэи бутанай Сентяри харада үнэгэрнэ Верховно Сөвөдэй ээлжээтэ бэшэ сессн дээрэ энэ тухаа дэбжүүлэгдэн И. Т. Пав-лов С. В. Калмыков хоёрой эхнэишье илажа шадаагүй һэн. Энэ хүндэ хүшэр үедэ хоёр хара тухай сэг соо рес-публиканы Верховно Совет Түрүүлэгшэй байжа, парла-ментын кризис эхилэн байна.

Зүгөөр ээлжээтэ бэшэ сес-сийн хүлээр байгуулагдан депутат комисси явала өх-хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэ ком-иссийн Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшын орлогшо Р. Б. Гармаев хүтэлбэрлэн юм.

Сессн дээрэ нүхэр Р. Б. Гармаев парламентын Түрүүл-эгшын хунга асуудаллар хүдэлмэри тухай элидхэн байла.

Сентябрин 17-дө респу-бликаны арадай депутатуудай районно бүлгүүдэй хульбэ-рилшэдэй зүбшэн болоо һэн. Тэндэ Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшын хунгаи тула элчлэлгэ дэбжүүлэгдэн И. Т. Павлов С. В. Калмыков хоёрой эхнэишье илажа шадаагүй һэн. Энэ хүндэ хүшэр үедэ хоёр хара тухай сэг соо рес-публиканы Верховно Совет Түрүүлэгшэй байжа, парла-ментын кризис эхилэн байна.

ли ёһо сажна талаар комите-дэй түрүүлэгшэ оршхой. Эдэ дүрбэн кандидатдаа гадна сессн дээрэ ондоо ху-тгайлар хульбэрилшэ. Удаань депутат зүбшээ дэмжээдэгүй. Энээгээр сессин зүбшээ зүйлүүдые хэлсэлгэ дүргээ, бүхн дээрэ 20 асуудал зүб-шээгдээ болоо.

Буряадай ССР-эй Верховно Сөвөдэй V сессн республи-каны парламентын Түрүүлэгшын хунга тухай асуудал хараба. Сентяри харада үнэгэрнэ Верховно Сөвөдэй ээлжээтэ бэшэ сессн дээрэ энэ тухаа дэбжүүлэгдэн И. Т. Пав-лов С. В. Калмыков хоёрой эхнэишье илажа шадаагүй һэн. Энэ хүндэ хүшэр үедэ хоёр хара тухай сэг соо рес-публиканы Верховно Совет Түрүүлэгшэй байжа, парла-ментын кризис эхилэн байна.

Зүгөөр ээлжээтэ бэшэ сес-сийн хүлээр байгуулагдан депутат комисси явала өх-хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэ ком-иссийн Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшын орлогшо Р. Б. Гармаев хүтэлбэрлэн юм.

Сессн дээрэ нүхэр Р. Б. Гармаев парламентын Түрүүл-эгшын хунга асуудаллар хүдэлмэри тухай элидхэн байла.

ДУРСАЛГАНУУДАЙМ ХОЛБООТОЙ

Бүри Улаан-Удын түмэр за-май техникумда хунга бай-ха үедэ «Буряад үнэн» ун-шанн нүхэд басгадһаа «Юн тухай бэшгэдэй» гэжэ хонирхой асуугаа һэм. Нэгэ да-хин тэдэмин бүри нидөө ун-шуулан энэлдэ бэлэй. Уша-рын гэхэдэ, тэрэ газета соо хэнийшье ушаралта абдал-нууд бэшгэдэй байгаа бшуу.

Тэрэ газета энэ газетэ тухай ходо найнаар ханжа ябагша. Арбан зургаатайхан наһандаа тус техникумда ор-хөдө, ЛДР-эй инструменталь-ная цехтэ ороо һэм. Дайнэй бүхн жэлүүдтэ эндэ презер-нэ стенок дээрэ хүдлэжэ га-нараб. Сэргэй продукция — снарядууд бүтэн гаргагдада байгаа ха юм. Суута, токарэ Б. З. Поздеевэй зэргэлэн хү-дэлдэг һэмди. Суудхын 12 сэг станогоо холодоогүй бэ-лэбди. Заримдаа забарлал-даа радио снагхабди, манай Арми ургаша даһша гэжэ дуулахада, баярлаша даа. Наһажал Наталия Санданов намнай нэгтэ «Буряад үнэн» газетэ гэрээгээр асарлаа. Ма-най Буряадай сэргээд тухай оршуулан уншажа үгөө һэн. Тинхэдэ хэминэй аман аһааб гэжэ бэе бээ илаха болон отгошье үгэ бэлэй. Ород, бур-яад, украинскэ казах, чуваш, татар-булгал эбтэй һэмди. Бэе

«Игэжэ би «Буряад үнэн» газетэй эдирхэн наһанда ушараад мүнөө болотор хуб заяананан таһараагүй. Юу гэдэл, пенсидыше һаа, рай-он «Союзпечатины» отделе-нид акаланы эхэ сагта тухай наһалга, газета, журналуудэ махил хэлгэе гуримшуулаа хүм. Тинхэдэ илангаа хүдэл-дэг газартаа захил хуульгэ-эрлэн сондо өһөдгын хэл-лэн дээрэ гарада газетэ аб-ыт гэжэ заагагүй хунгуулаа хай наһанта эдирхэн аман аһааб гэжэ бээ илаха болон отгошье үгэ бэлэй. Ород, бур-яад, украинскэ казах, чуваш, татар-булгал эбтэй һэмди. Бэе

депутатууд дуугаа үгэнэ бай-на. Зүбшээггүй гэнэн дурдал-хай түлөө 135 депутатуудай 10-ниинэ дуугаа үгэжэ, тус асуудал сессин зүбшээ зүйл-нөө гаргэб.

Сессн дээрэ зүбшээгээр оруулагдан шэнэ асуудал-нууд тухаа хэлсэл, нимэ бай-на. Нэгэдхн, «Министрүүдэй Сөвөдэй Байгууллага» зарим тэдэ хубилгануудые оруула тухай асуудал зүб-шээгээр депутат В. Б. Саганов дурдалха. Энэи бутанай Сентяри харада үнэгэрнэ Верховно Сөвөдэй ээлжээтэ бэшэ сессн дээрэ энэ тухаа дэбжүүлэгдэн И. Т. Пав-лов С. В. Калмыков хоёрой эхнэишье илажа шадаагүй һэн. Энэ хүндэ хүшэр үедэ хоёр хара тухай сэг соо рес-публиканы Верховно Совет Түрүүлэгшэй байжа, парла-ментын кризис эхилэн байна.

Зүгөөр ээлжээтэ бэшэ сес-сийн хүлээр байгуулагдан депутат комисси явала өх-хүдэлмэри ябуулаа. Тэрэ ком-иссийн Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшын орлогшо Р. Б. Гармаев хүтэлбэрлэн юм.

Сессн дээрэ нүхэр Р. Б. Гармаев парламентын Түрүүл-эгшын хунга асуудаллар хүдэлмэри тухай элидхэн байла.

Сентябрин 17-дө респу-бликаны арадай депутатуудай районно бүлгүүдэй хульбэ-рилшэдэй зүбшэн болоо һэн. Тэндэ Верховно Сөвөдэй Түрүүлэгшын хунгаи тула элчлэлгэ дэбжүүлэгдэн И. Т. Павлов С. В. Калмыков хоёрой эхнэишье илажа шадаагүй һэн. Энэ хүндэ хүшэр үедэ хоёр хара тухай сэг соо рес-публиканы Верховно Совет Түрүүлэгшэй байжа, парла-ментын кризис эхилэн байна.

Сессин үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАМТААРАА ХЭЛСЭ

Манай буряад яһанай ун-шадг «Буряад үнэн» газетэ тухай хэлсэлгэ хунга бай-хадэа «Юн тухай бэшгэдэй» гэжэ хонирхой асуугаа һэм. Нэгэ да-хин тэдэмин бүри нидөө ун-шуулан энэлдэ бэлэй. Уша-рын гэхэдэ, тэрэ газета соо хэнийшье ушаралта абдал-нууд бэшгэдэй байгаа бшуу.

Тэрэ газета энэ газетэ тухай ходо найнаар ханжа ябагша. Арбан зургаатайхан наһандаа тус техникумда ор-хөдө, ЛДР-эй инструменталь-ная цехтэ ороо һэм. Дайнэй бүхн жэлүүдтэ эндэ презер-нэ стенок дээрэ хүдлэжэ га-нараб. Сэргэй продукция — снарядууд бүтэн гаргагдада байгаа ха юм. Суута, токарэ Б. З. Поздеевэй зэргэлэн хү-дэлдэг һэмди. Суудхын 12 сэг станогоо холодоогүй бэ-лэбди. Заримдаа забарлал-даа радио снагхабди, манай Арми ургаша даһша гэжэ дуулахада, баярлаша даа. Наһажал Наталия Санданов намнай нэгтэ «Буряад үнэн» газетэ гэрээгээр асарлаа. Ма-най Буряадай сэргээд тухай оршуулан уншажа үгөө һэн. Тинхэдэ хэминэй аман аһааб гэжэ бэе бээ илаха болон отгошье үгэ бэлэй. Ород, бур-яад, украинскэ казах, чуваш, татар-булгал эбтэй һэмди. Бэе

«Игэжэ би «Буряад үнэн» газетэй эдирхэн наһанда ушараад мүнөө болотор хуб заяананан таһараагүй. Юу гэдэл, пенсидыше һаа, рай-он «Союзпечатины» отделе-нид акаланы эхэ сагта тухай наһалга, газета, журналуудэ махил хэлгэе гуримшуулаа хүм. Тинхэдэ илангаа хүдэл-дэг газартаа захил хуульгэ-эрлэн сондо өһөдгын хэл-лэн дээрэ гарада газетэ аб-ыт гэжэ заагагүй хунгуулаа хай наһанта эдирхэн аман аһааб гэжэ бээ илаха болон отгошье үгэ бэлэй. Ород, бур-яад, украинскэ казах, чуваш, татар-булгал эбтэй һэмди. Бэе

АНШАЛТА ОЙГОО ТЭМДЭГЛЭХЫЕ УРЯАЛНА

Улаан-Уд хотын дайнай ба ажалал ветерануудай олон тоото хан-гуули дэмжэн, Буряадай ветерануудай республиканска сөвөдэй пре-сийн арадай депутатуудай Улаан-Удын городской Сөвөдтэ хандажа, оройной ноябрин 7-до Сөвөдүүдэй талмай дээрэ Октябрини социали-стикын 74 жэлэй ойдо зориулан хотын ажалшадай найшдэрэй жагсаал тухаа талар шийдхээрн абахынь гуяа гэнэн тогтоол абаба. Тин-хэдэ Улаан-Уд хотын ажалша коллективуудые, нинтын эхншүүдые үлүүтэй эрхэтэдэе тус хандалга дэмжэхынь урьяална.

Буряадай ветерануудай республиканска сөвөдэй президиум.

УУРХАЙН МЭДЭЛЭЙ БОЛОБО

«Гогриничий» совхозой дурбалдан отделинни Хаяг-тын плавкошадгай уурхайн мэдэлдэ орожо, хамтэбэрин ажахы болодогдоор 5 һара үнэгэршээ. Мүнөө эндэ 700 толгой эбээр бодо мал, 60 бүхидөө 470 гектарһаа шэ-морин тоолодоно. Тержалан, сөбшөлэн, бэлээрнн талмай габэл, 4 мянган гектар боло-но.

Хүдөө ажахын техникэ эндэ дурдалда. Илангаа гэнхэтэ, мөөртэ тракторнууд үсөөн юм. Байгыш ондо уурхайн хоёр комбайн худалдажа абаһанай

һэн продукцияга зарим хү-дэе уурхайн хүдэлмэрид ху-дэлдэха болоно. Тинхэдэ нэгэ килограмм үхэрэй мяха 8-15 түхэригөө үнэтэйгөөр наймаалха ёһотой.

Тус ажахын хүл дээрэ га-рафын тула олон асуудалнуудые шийдхэхэ хэрэгтэй. Энэ талаар уурхайн коллектив го-рнотой туһа хүргэжэ юм.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл буряад хэлэндэ түргэн нураха дургайшуулые курсдаа урина. Мүн хитад, тубэд, хуушан монгол, орой хэлэнүүдые шудалжа түлбэригэ курсууд нээгдээ. Нураха дургайшууд Эрбановой үйлсэ, Б. Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл (ВАРК) гэнэн адресаар хандагты.

«Буряад үнэн» газетэд бэшэһэнэй һүүлээр

УГАЙНГАА УРЛАЛ ҺЭРГЭЭЛ

Архитекторнуудай бүхэроссин зүблөөн Улаан-Удэд һая болодо үнгэрөө. Архитектурин национальна онос шэнжэ-нүүдэ һэргэн хүржөөх тухай гол асуудал табигдан байгаа.

Гэбшье энэ тэмэ зүблөөн дээрэ гүйсэд дүүрэнэр зүб-зүбдөөгүй, архитектурин нийтэ зорилгунууд тухай асуудал-ла гол анхрал хандуулагдан байгаа гээд манай корреспондент Г. Дашева журналистын тоосон соогоо бэшэ һэн. Ушар нимээһэ мүнөө үедэ тон шугаг, һонирхолтой энэ тэмээр үргэлжлэлэ, зүблөөнэй һүүлээр зүбшлэг, гэзэтын шүүмжэлэлэ харюу болгожо, тус статья бэлдэгдэбэ.

хараа-түсэбөө, хэрэгүүдэ бү-тээжэ эхилэ һаа, дээрэ гээ-шэб!

Нэн түрүүн ёһо замшалаа, түүхээ шүдэлхэ ёһотойбди. Урданай урлалыг ямар түхэл эхлэриниһэ мүнөө хэрэглэ-мээр бэ гэлэн гол асуудалда бидэ—архитекторнууд, мүн бусадшые хабаатай мэргэжлэ-гэшые бодогоор мэдэрхэ бо-лоно.

Мүнөө манай комитет залуу архитекторнуудые һурган гэр-гэтын тула Зүүн Сибирийн технологическа институтта архителтурин кафедра нээжэ тухай абуулга хэжэ байна. 1993 онһоо 10—20 хүн архитектор-рэй мэргэжлэтэй боложо эхил-хэ юм. Дунда һургуулинуудта зурагай, соёлой хэвшэлүүд үнгэргэгдэхэ ёһотой.

6. Зүйтэй дурдхалнууд. Буряадуудай үндэһэн соёлой эблэлэй президент Д.Н. Д. Ду-гаров зүблөөндэ хабаадахада, тон һонирхолтой үгэ хэлээ. Гартаа дүйтэй уран дархашуу-ла дэшинь яажа үргэхэб, а-дуу зоноо яажа һургахэб, ур-дандаа хэрэглэдэг минеральна шэрэ буйлуулан бии болгожо, энэ шэрээ яагаад хэрэглээ тухай хөөржэ үгөө. Мүн бу-рйад түүһөө түхэлтэй архитек-тура тухай бодомжнуудаа хэ-лээ. Саашадаа тус эблэлтэй архитекторнуудай дүйтэй харилсаатайгаар хүдэлхэ зорил-гоной.

Тинхэдэ уран зохёолшо Б. С. Дугаров В. Г. Митинов хоёр тодорхой дурдхал оруу-лаа юм. Архитектура хадгаа арадай хүгжэлтэ соёлойн гэр-шэ болохо ёһотой. Тинхээхэ уран зохёолшо Буряад зоной түүхэ мүнөө сэг хоёрой хоорондо холбоо татажа, барилта-ла хэлээ. «Гэсэриад» гэлэн үлгэрэй орон хотын захдаа байгуулаа һаа, ямар бэ? гэлэн дурдхалынь тон зүйтэй, һонирхоомор байна. Саашадаа манай республикийн архитек-турин комитет, Архитекторнуудай холбоон Буряадай уран зохёолшоной холбоотойгоор, хоорондоо харилсан, эбтэй зөтэй хүдэлхэ гэлэн хүсэлтэй.

7. Урданай дархашуулай тү-гэс эхэ бэлиг тухай хэлэхэ гээ һаа, нэгэ нимэ ушар һанаан-дам ороно.

Сүүгэлэй дасание бариха эхилсэн урда тээ ахмад барилгашанинь олон дархашуу-лые дууджа асаргад, даба-ри үгөө һэн гэхэ. Дабарин-гөө бэшэ байгаа. Өөр өөрин-гөө һүхэ эшлээд өргөтгэ гээд гэр гэртын табиган юм. Асар-хадань, хүн бүхэниһэ һүхын эшэ һайса адалан шэнжэлэ-нэй удаа уран нэрин дэрхэ хэжэ шудаха гу, али үгэ гу гэжэ сэглэн, шидэхэнэ бай-на. Одоол иигэжэ гансахан даабаряар, алуудууһаар хүн бүхэниһэ зохёохы шадбары тодорхойлогдон юм.

Хандшые хэрэгтэй юмэ хэ болоод, нэрэ зүүгээд ябажа байха саг дүүрээ, урлал ша-дбаряа, бэлигэ харуула саг тулажа эрээ гэжэ мэдүүлэ. Одоол тинхэдэ байра байдал-найшые һайжарха, нөдөнэй шэмэг боломо зүйлүүд эл-бэгхэхэ, гоё һайжанишые сэглээ һурахэбди.

Б. БАДМАЦЫРЕНОВ, Архитектурин талар Буряа-дай ССР-эй гүрэнэй комитет-дэй түрүүлгитын орлогшо.

БАЙДАЛАА НАЙЖАРУУЛХА, БАЯЖАХА ГЭБЭЛ...

Би өөрингөө «бодомжонуудыа хэдэн бүлэг болгон ху-баарилан үгэхэ һанатайб.

1. Угсаатанай гэр байраа яагаад түүхэрдэг байгаа? Дурсагдаша зүблөөн дээрэ Зүүн Сибирийн технологическа институтай багша, архитек-турин кандидат Б. Ц. Жимбиев энэ асуудалаар дэлгэрэнги ээд, тодорхой элидхэл хэлэн юм.

Урданай буряад зон ямар түүдэлтэй, гэр бараниһыг ямар байһан бэ? Гансал на-лаа хараад, онсогон һэзы гэр соо арай ажаидаржа ябаһан гэбэл, буруутахэбди. Угсаа-танай юрэл нүүдэл-зөөдэл зон бэшэ байгаа гэжэ эли, яйшан-үблжөөнтэй, хоёр-гүр-бан, үшөөшье олон зүһанлайтэй байдаг һэн. Энэ үблжөөн зу-лалан хоёройгоо хоорондохы тэке эхэ һайраар харадаг, га-мнадаг, эсбэрлэдэг гуримтай элэй, тинхэдэ газарай хурь-тэ гэмтээхгүйе оролдодог эли.

Мүнөө болоод байхада, хэ-дэн зуун жэлдэ оршон дайда-а тааруулжа, буряад зоной тохёогон ажабайдалай гурим, архитектура бүтээлүүд—дан-ан-дугантүүд хуу һандаргаг-дан, үгэ хэгдэһэн гэшээ. эхлээд гада мал, адууһаа элшээхэ гэжэ үгэ шэхуу бо-юмкойдби. Хуу тойроод—ха-лалһан газар. Мал адууһаа өргөлүүхэ талмай дайда олонийн—нолго, совхозой толоһон—ага, мууһаа элдэг гэхэ, халхингаа мууһаа, эл-эн элбэг боложо байна гэжэ үгэдоорөө хаража байнабди. Унгарһон үшын нимэ дутаг-лануудые яажа заахаб? Энэ-май эхэ шанга, хүшэр хэрэг үм. Зүүгад жэлэй туршдаа уруу урасхалаар ошоһон ажа-йдалые турган зааха гэшээ илээд бэрхээлэлтэй хэрэг яа.

Эдэ бүгэдэ тухай, буряад рад зоной, мүн республикада жайуудай бүхы хүн зоной урлал байдал яагаад һайжэ-руулхэ гэлэн асуудалаар һа-амжанууд архитекторнуудай зүблөөн дээрэ хэлэгдэ һэн.

2. Урданай уран дархан тухай. Буряад арадай ажабайдалда рад, дархан—одошо, түмэр-тэ, мүнүгшэ дархан зориута рлал хэжэ байһан гэшээ. Уг арбалһаа гарган дүйтэй тула үн зондоо эхэ хэрэгтэй, хүн-этэй байһан юм. Эди шэдтэй эдэ зоной мо-ор һилжэ, угалза, шэрээр

гоболто хэлэн элдэб эсин гэр тойронгой хэрэгэлүүд, мори-ной тоног, эхэнэрүүдэй, мүн эршүүлэй зүүдэл, гоһолто гэхэ мэтые мүнөө болоод бай-хада, гансал музей соо хара-даг болохойбди.

Байдалаа найжаруулха, бая-жуулха гэбэл, уг унгаргаа, үн-дэһөөрөө эди шэдтэй уран дархашуулаа урдае бариха сэг-най эрээ. Иимэ зоноо дэшинь үргэжэ, дарха хэдэг байратай, эсбэртэй, жодо-шулуулай, тү-хэр-түдэгтэй, болгожо, өөр өөрингөө шадбарине гаргит гэжэ гуйха хэрэг гараба гэ-шээ. Тинхээжэ ажабайдалаа һэр-гээхэ арга байна.

3. Мүнөө сагай барилга. Мүнөөнэй барилга эхэ ну-лаар, ингэн-тингэн, ёһо зүү-гээд хэгдэдэ болон. Үндэһэ мангаа алдһанай гэршэ гэжэ зон тон зүү хэлэнэ.

Юушые шадхагуй аад, ба-ригашан (угаидхаа дархан) гэжэ нэрэ зүүһан зон олон бо-лоно. Гадаа асар Армениһээ, Грузиһаа холын зон эрхэжэ, түр-гэөөршье һаа, эхэ һаланаар элдэб гэр байра бараа болоод, эхэ мүнэ «сохижо», оро ха-раагүй ошодог. Харин тинхэ-дэ өөһдүнөө уг дамжаһан уран дархашуулаа дамжээхэ, мүнэ зөөрөө туһалха арга-гүй байһанхай гэмшэлтэй.

Уг унги тухай жэшээлээ хэ-лэбэл, тохсохоноор иимэ бай-на. Жэшээ би архитектор гэшээ. Энэ үгэмдэй урданай греческэ эхлэнхэ оршуулбал, ахмад дархан гэлэн удхатай. Архи—ахмад, тект (тектони-ка)—барилгашан, харин барил-гашан хүмэй урдааа заа-тагүй дархан байһан гэшээ. Минии үбгэн эсгэ Баму оршон тойрондоо суутай дархан бай-һан гэлсэдэг. Ямар гоё ээр эмсэгтэиень багадаа «хөһө-наа мүнөө болоторшые марта-даггүйб. Олон мэргэжлэнүүд, бодосоо үгээдэл, үндэһэ һаа гуртай байдаг лэ даа. Дархан угтай, малһын угтай, эмилэй уһанай гээд хэлсэдэг ха юм.

Юундэ бидэ уг унгарга мар-таа, тоонингоо ошо унгаргаа гаа гэшээбиди? Иимэ буруул, мүнхэ байдалһаа гаража, бу-сад зоноо доройтохогүй бай-далтай яажа болохойбди? Хүн бүхэний ухаан бодолые иимэ асуудал хүлүүлнэ гэшээ.

Архитекторнуудай бүхэрос-син зүблөөнэй шидэхээр манай архитекторнуудэй саа-шанхи ажал хэрэгтэ нүлөөтэй байха гэжэ һананаб.

А. ЯГААД, ямар юумэнһээ

тэд зүб харюу олохые орол-дохо ээргэтэбди.

Манай Буряадай эрдэмэй тү-бэй түүлсгэлшэд архитектор-нуудтэй, барилгашадтай зүб-шэжэ, шэнжэлхэ хүдэлмэри абуулжа байһыбди. Эрхэ жэлэй эхээр энэ хүдэлмэри түгээс-гэдэ ёһотой. Тинхээтэиень сасуу Буряадай республикийн Мини-стрүүдэй Советэй үзэмжэдэ табяад, саашанки тодорхой ха-раа түсэб табиха зорилго бии. Ямар зоноо энэ хаараалда-ха гэшээб? Хүн бүхэн байра байдалаа зохёоходоо, хара амяа хараад ябаха бэшэ, ха-рин өөр өөрингөө шадалай ээргээр хэрэгтэй ажалтай боло-хо ёһотой. Тин өөрын газар-тай болоходоо, олон шандага намнаха бэшэ, нэгэн гу, али эхэдээл һаа, хоёр янын ажал шадха, динхлээ соогоо хэжэ ёһотой. Хонисһон һаа—хонис-шон, хуарһин һаа—уарһин, дархан һаа—дархан... Тухай-гадталма шлгэлээр. Шадха зоноо урлаа табяад, тулоур-шар зоноо хойноо дахуулаад, ажабайдалаа һэргээхэ гэлэн ха-раа бодол арад зоной дунда бии болно. Манай республи-кийн архитекторнууд энэ хүд-элмэри-хүдэлмэридэ түлхэсэ, үгэхын тула хүдөө гараха, хүн зонтоо уулаха болоно. Гэр байдалаа яагаад түүхээрхэб гэ-жэ заажэ, проект, голлал гээ мэтые зондоо зохёожэ үг-тэ ёһотой. Эндэ кабинет соо-гоо минл һуука байха бэшэ, арад зонтоо харилсаха, зүб-шэхэ жэшээтэй.

Иимэ гоё һайхан юмтаг дай-далтай байгаа, байра байдалаа тулоур болгоод, эдэ хоолшые дутамаг болохо гэшээмнэй эхлэ адарһан жабайл байдал абаад үзэе.

Хэдэн дабхар гэрнүүд—хоорондоо аб «ади, муухай тор-хонууд лэ. Газгаагурын хараха-д, эбдэрһэн-һандарһан юмэ дүүрэн. Иимэ байдалтай эбсэ-сүгэй болохой.

Юрэдөө, хото горадоо ба-га-эхэшые һаа—өөрингөө даб-харта гэрнүүдэй барилга концентрат туһалха ээргэтэй байгаа. Мүн республика дотройгошье ээргэ хамуудые заһебарилга мүн-гэн Министруудэй Советэй зүг-һөө үгөөгүй.

Тинхээхэ манай нэгдэл өөһ-дынгөө бюджетэй жэл соо ажа-мдарха мүнүгшэ заһебарилгада гаргашала.

Хурьмханай, Хоринин районно Советүүд, граждэн обороньын штебууд харгынуудые заһебарил-гада эдэбхитэйгээр туһалаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Уялгата болзоһоо гадуур ал-ба хэлшэд—хоёр роо сапернууд хүүргэгүүдые заһебарилжа, но-ябрь болотор дүүргэхэ юм.

Мүнөө үедэ Дээдэ-Тайлсын совхозоо бэшэ тэмээхэ репу-бликийн бүхы харгынуудаар машинанууд ябажа эхилэнхэй.

Хүүргын мууданан ушарһаа Ульдархэ һуурин руу автобус абуулжа арга даб дээрэ үгы. Тин-хээхэ холо дүтэ ябаха хүнүүд га-зардаа бээ. Гэбшье ашагай машинанууд Георгневск тосхо-ноор тойрожо, тэндэ ошодог байна.

Ново-Кижингинскһээ. Хоёрхэ ошоһон 12 километр харын муу-даһаһаа боложо, сэг сагтаа эа-тубсоёй ябадал таһалдаг, тэ-дэмэ зон гомдол барилдаг зан-шалтай болохойбди. Ушар тинхээхэ тэрэ харгы 1993 ондо асфаль-тар хушхабиди гэжэ нэгдэлэй начальнигай орлошо найдуулаа һэн.

Зундаа ороһон хура борооһоо уламжалан, Бергэһан, Удэ болон тэдэй һаба руу ородог уһа гол-нуудай цуртэ Байунын, Баргажа-най, Хурамаханай, Яруунын, Хо-ринин районнуудай харгы замууд, хүүргэгүүд уһанда абһан, һен-дэрһан байха юм.

— 195 километр харгы уһанда абтаа, модон 2 хүүргэ һандараа гэхэ мэтшэлэн хурга хуудэ-гүй тоолохо болоо һаа, энэ зундаа гөргөһэй үөрһөө «Буряттодор» нэгдэл 6 миллион түгэртэйгэр зар-зада ороо,— гэжэ «Буряттодор» гэжэ үйлдэбэриин нэгдэлэй на-

Урдаа болзоһоо гадуур ал-ба хэлшэд—хоёр роо сапернууд хүүргэгүүдые заһебарилжа, но-ябрь болотор дүүргэхэ юм.

Т. НИМБУЕВ.

ОМОЛИ БАРИНА

Байгал далайда шудхан оро-дог Большая, Култушная, Аб-рамиха голнууд өвдэ омолы гаража, түрһээс хаядаг юм. Тини октябрийн хадааар түр-һээс хаяхаа боллодог байна. Эгээл энэ үедэ голнуудта тус-хай постнууд байгуулагдажа, омолы бариха эхилнэ. Мэр-гэжлэдэй шэнжэлһэнэй ёһоор, сентябрь соо хаялһан түр-һэн хүсэд болбосороогүй бай-даг. Тинхээхэ тэрэ гол соо удаан болбосордог юм.

Энэ даабаряа дүүргэхэ арга боломжтойбди,— гэжэ заво-дот загһаа үхсэбэрлэгшэ А. Т. Мельников хэлээ һэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: А. Г. По-

повой бригада; омолы автома-шинада ашана; гобшуураар за-гаһа барина.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Мүнөөдэр ханаемнай юон зобоноб?

ШЭНЭ ПАРТИ ХЭРЭГТЭЙ

Моосевагай эдэбхитэдэй бүлэг шэнэ түхэлэй парти ойрын алта бии болгоё» гэжэ ороной бүхы эрхэтэдэ хандаһан байна. Тэдэй хандэлгые дамжэлэн бүхы хүсүнүүд нотот ютагуудта тинхэ бүлэгүүдые бии болгоод, республиканыска мандхэн байгуулгын конференци байха оной октябрийн үлшын давадаа үнгэргэхэ ёһотой гэжэ тэмдэглэ хэлэгдэнэ.

Хэрбээ тинхэ шэнэ партиин КПСС-эй хараа шугамые ба-мталжа, социализм байгуулха зорилготой байгаа һаа, иимэ парти бии болголые бүрин дамжээхэ байноб.

Манай орондо политическэ шэнэ парти хэрэгтэй юм гу, бшестын ажабайдалда тэрэ ямар үүрэг дүүргэхэ ёһотой им? Хүн зонон парти хедэа эрдэм мэдэрэлтэй болгохо, эл зорилгыны тодорхойлохо ёһотой ха юм. Юундэб гэхэдэ, малһадай нитын үдэлөөн ямар нэгэ шэглэлтэй, түтэлбэ-илгэтэй байха ёһотой ха юм.

Коммунист парти ямар түүхэтэ зорилго бэлүүлээб гээд эдэжэ. Партиин удирдалта ороо гурбан революци, граждэн дайн, Эсгээ ороноо хамтаһын дайн үнгэрөө. Фашиза-ные бута сохижо, хүн түрэлтэй урда эхэ габьяатай боло-юминь эли.

Коммунист парти совет общество хүтэлбэрлэхэ гол хүс-эниһ боллодог байгаа. Тэрэ патриотизмын, интернационали-зын үзэл сурталтайгаар ороо зонон хүмүүнүүдэг байгаа.

Совет арад станинзын хэсүү шэнэ үе сэтгэшые, зонкй-олго заиралтын оршондошые хамта засагай мүнхэг, гэз-тэһэн байдлаһаа ороноо гаргажа, дэлхэйн түрүү гүрэнүүдэй ороо оруулжа шадһан байгаа Гэбшье «үр» хашхараһи, үзлэдөөн соогуур манай ороной экономика байдл доо-о хэмжээндэ хүртээрөө доройтон унаба.

Гэхэтэй хамта мүнөө, дэлгүүрэй экономикадо орохо үедэ, ихэрдууд байдалтай үшөрөнбди. Иимэ эрхэ байдлада гүр-эй урбала хэжэ һэдлээ гаргагдаа һэмнэй. КПСС-эй эерим үтэлбэрлэлшэд гүрэнэй урбала хэшэдэе дамжээбэ. Гэхэ уура партиин эдэбхитэдэ болон бүхы совет арад буһалгаа-ашадые дамжээгүй һэн. Буһалгаанай урлагшүүдэхэ яба-далд РСФСР-эй Президент Б. Н. Ельцин нилээд гөбьөтэй эжэ совет арад мэдэнэ.

Гэхэтэй хамта М. С. Горбачев, Б. Н. Ельцин хоёр буһалгаа-ашадые буруушаха зуураа, КПСС-ын һалган һандаргад айна. Партиин ЦК-гай Генерална секретерин тухалһаа уула тухай асуудал М. С. Горбачев ори гансаараа шидэг-сэрхөб. Партиин ЦК-гай бүридэл, мүн Генерална секретер-арь КПСС-эй сөөдээр һунгаһан хүнүүд байна ха юм. Иимэдэн РСФСР-эй Президент Б. Н. Ельцин КПСС-эй ажал буулгыне сэг зуураар болоулха тухай Указ гаргаа һэмнэй. Ус Указэй ёһоор партиин комитетүүдэй байһанууд ласа-аджа, олон миллион хүнүүд өөрын партигүй болоо бшуу. «ССР-эй арадай депутат Рой Медведев тус Указые ахуулта эшэ, муухай абуулга» гэжэ тон зүбөөр нэрлэн байһа-ны абуулгыне зарим коммунистуудтай шүүмжэлтээ айна эбэртэй.

«Правад гэзэтэдэ һайжан статья толлуулһан Леон Оми-ва станинзын зариснуудые шүүмжэлэхэ зуураа, партине габьяка һалгаһан М. С. Горбачев Б. Н. Ельцин хоёрые үүмжэлтэйгүи.

Шэнэ парти бии болгохо тухай эмхидхэл байгуулагдай (лэ эй дурдхалые дамжэнэ). Тус шэнэ парти арад зоной ха туһада, социализмын еша туһада зориулагдан байха зотой.

И. КОНДРАТЬЕВ, дайнай ба партиин ветеран, 1939 онһоо КПСС-эй гэшүүн.

ҮЕРЭЙ ХОХИДОЛ ДАБАГДАА

чалнигай орлошо Николай Ген-надьевич Проконев хөөрэнэ.— Иимэ юумэтэй гол харгынуудые заһебарилжа талар «Фосаатодор» концерн туһалха ээргэтэй байгаа. Мүн республика дотройгошье ээргэ хамуудые заһебарилга мүн-гэн Министруудэй Советэй зүг-һөө үгөөгүй.

Тинхээхэ манай нэгдэл өөһ-дынгөө бюджетэй жэл соо ажа-мдарха мүнүгшэ заһебарилгада гаргашала.

Хурьмханай, Хоринин районно Советүүд, граждэн обороньын штебууд харгынуудые заһебарил-гада эдэбхитэйгээр туһалаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Уялгата болзоһоо гадуур ал-ба хэлшэд—хоёр роо сапернууд хүүргэгүүдые заһебарилжа, но-ябрь болотор дүүргэхэ юм.

Мүнөө үедэ Дээдэ-Тайлсын совхозоо бэшэ тэмээхэ репу-бликийн бүхы харгынуудаар машинанууд ябажа эхилэнхэй.

Хүүргын мууданан ушарһаа Ульдархэ һуурин руу автобус абуулжа арга даб дээрэ үгы. Тин-хээхэ холо дүтэ ябаха хүнүүд га-зардаа бээ. Гэбшье ашагай машинанууд Георгневск тосхо-ноор тойрожо, тэндэ ошодог байна.

Ново-Кижингинскһээ. Хоёрхэ ошоһон 12 километр харын муу-даһаһаа боложо, сэг сагтаа эа-тубсоёй ябадал таһалдаг, тэ-дэмэ зон гомдол барилдаг зан-шалтай болохойбди. Ушар тинхээхэ тэрэ харгы 1993 ондо асфаль-тар хушхабиди гэжэ нэгдэлэй начальнигай орлошо найдуулаа һэн.

ОРОНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКА БАЙДАЛ МУУДАНА

МОСКВА. (ТАСС). Ороной экономика байдал муудана гэжэ арадай ажахын байг-ша оной юм һарын худалмэрийн дунууд гэршлэнэ. Һаяхан Статистикын талар СССР-эй гүрэнэй комитетэдэ болон прес-конференци дээрэ энээн тухай сонсог-дон болно.

Недөндө жэлэй энэ хугасаатай сасуул-ка, промышленна продукция үйлдэбэрилгэ-дэ 6,4 процент хөрөһөн байба. Юун дээрэ-һээ иимэ ушар тохолодооб гэбэл, үйлдэ-бэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ 7,5 про-цент хөрөө. Тинхэдэ хэрэгсэлнэ зүйл-нүүдые үйлдэбэрилгэ 3,5 процент хөрөө. Булта шэхүү эдэ хоолой зүйлнүүдые үй-лэдэбэрилгэ бага болоо.

Түлшээ олоборилго хөрөө. Нефтин түхэй эдэй үгы байла автомобилин бен-зинэй ба дизельнэй түлшэ үйлдэбэрилгэдэ, мүн тэрэһэлэн гададын орунуудта эль-гээлгэдэ мууһаар нүлөөлэнэ.

Сентябрийн 30-най байдалаар орон дотор бүхидөө 91,6 миллион гектар талмай (та-рлалгай талмай 92 процент) ороһотой ба ороһотой-бобоо үргэмэлнүүд хадгагдал байба. Хадгагдан талмай дээрһээ 146,6

миллион тонно ороһон гэхэ гу, али гек-тар бүрийнөө 16,2 центнер ороһон сул-луулагдаба. Энэчэ недөндө жэлэйһээ 26 процентээр бага.

Хортаабаха ба овоц худалдан баба хэм-жээн бага болоо. Октябрийн 7-ной бай-далаар 5,4 миллион тонно хортаабаха худ-алдан абтаад байба. Недөндө жэлдэ энэ үдэр 6,1 миллион тонно байгаа. Недөндө жэлдэ 9,7 миллион тонно овоц суллула-дан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 7,9 милли-он тонно суллулагдаба.

Гүрэнэй гөргашуундаа ба олзо дохотой хоорондохи таһалдал эхэ болоо. Январь—август һерануудта бюджетэ дугалдан мүнүгэнэй хэмжээ 76,5 миллиард түхэриг болоо. Недөндө жэлдэ 33,9 миллиард байгаа һэн.

9 һара соо ороной гададын худалдаа найманхай эрбээ мүнөөнэй сэнүүдээр 112,6 миллиард инвалюта түхэриг болоо. Энэчэ недөндө жэлэй зохио хугасаатай сасуулхада, 38,1 процентээр бага. Гада-дын худалдаандаа гаргагдааг эд бараанай хэмжээ 30,3 процент, гададын оруунд-һаа худалдажа абһан эд бараан 45,2 про-цент хөрөө.

Совет Социалис Республиканы Президентин Указ

СССР-эй БАЙГААЛИ ХЭРЭГЛЭЛГЫН ШОН ТОЙРОНХИ ДАЙДЫЕ ХАМГАЙ МИНИСТЕРСТВЫН ГҮРЭНЭЙ ЗАЙСЛУУ ГҮҮНДЭЙ МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЕ СССР-ЭЙ МУУД БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАА

Байгаалины онос шугаг баялгуудые хамгаа-хэ хубитаяа орууланхайн тула Буряадай ССР-эй гүрэнэй заловчингай директор Янус Геннадьевиче «Ажалай шэн гөбьөгөй түлөө» медальтай шагнаа.

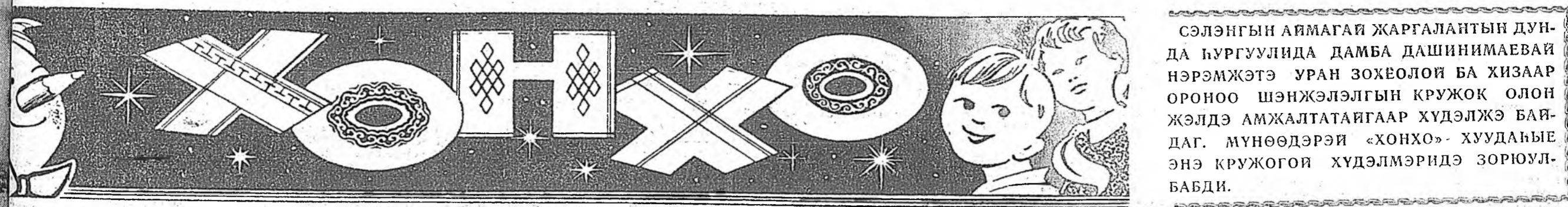
Совет Социалис Республиканыудай Союзай Президенти М. С. Горбачев Москва, Кремль, 1991 оной октябрийн 17.

Росин Совет Федеративна Совет Республикын Президентин Указ

ТЕХНИЧЕСКЭ МЭРГЭЖЭЛЭЙ НАРАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛГЭШЭДТЭ РСФСР-ЭЙ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

Техническэ мэргэжэлэй һуралсалы талар байһанай, олон удаан жэлүүдтэ үнжэ сээрэ тулао иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэнуудые олгодо.

«РСФСР-эй техническэ мэргэжэлэй һуралсалы Рудстин Иван Семеновичто—Буряадай ССР-эй мэргэжэлэй 31-дэхи училищын ахалтшэ мастер «РСФСР-эй техническ

СЭЛЭНГЫН АЙМАГАЙ ЖАРГАЛАНТЫН ДУНДА НУРГУУЛИНДА ДАМБА ДАШИНМАЕВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ УРАН ЗОХЕОЛЖИ БА ХИЗААР ОРОНОО ШЭНЖЭЛЭЛГИН КРУЖОК ОЛОН ЖЭЛДЭ АМЖАЛТАЙГААР ХУДАЛЖЭ БАЙДАГ. МҮНӨӨДЭРЭЙ «ХОНХО» ХУУДАНЫ ЭНЭ КРУЖОГОЙ ХУДАЛМЭРНДЭ ЗОРИУЛБАДИ.

Буряад эрхэм хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэж...

ЖАРГАЛАНТА-МАНАЙ ТООНТО НЮУТАГ

Улсын Ундэр, Баян-Зүрхэн, Сөгөөн хада уулуудай хамууда оршодог Жаргалант-манай тоонто нюутаг-түүхэ домогоор баян. Түрэл нюутагтаа дуратайди.

1704 ондо манай нюутагтай буряадууд эндэ Эхирээ-Булгардаа нүүжэ ерээ. Булгардай зургаан эсгээн хубудай аша эсгээр Жаргаланта нюутагтай тала дайдые ээлжэ, адуу мал үхэжэ, баян дэлгэр ажлуугаа. Баян-Зүрхэн уулсаа Жаргаланта гэжэ гол эхнээс абадаг. Тэрэ голыг нэрээр манай нюутаг нэрлэдэгэн юм.

Эртэ урда сага-120 жэлэй саана Жаргаланта нюутагта ажлуунан хүн зон жэлнээ жэл бүри үнэ ундар дуталдажа зоболон гэдэг. Нюутагтай зон бултадаа хэлсэжэ, Сөгөөн хадын баруун хажуунаа Бүхэн голыг эрбэ нэгэлжэ нүбэг нөвшөн малтажа асарга гэжэ шидэдэ. 1807 ондо ехэ халуун хуурай гол болоно, хүн зон нүбэг малтажа гэжэ бүри шидэдэн байгаа. Газар малтажа ээбэсэнь хатуу хуван модоор хэдгэнэй хүрээ, газараа хахалдаг андэн. Газрын шулуудай, нүбэг малтажа ажал ехэ, хүндэ хүшэр байгаа.

Худалжэ байхан хүнүүд (айл бүлээр) бээ бээлэ хожомдонгүй, гэгдэнгүй хүдэлжэ, нэрэ солбоо хараха ёһотой гэлсэдэг хэмэ. Энэ ажалыг Ухинэй Гомбо, эсгээн Бандерса гэжэ хүн толгойлон байгаа. Бүхэн голыг ахи газарнаа нэгэлжэ, сашань хаагуур хубаага ябуулхаб гэжэ шэнжэлэлжэ Буда Тоболуун заабырлан тодорлуулга үгэдэг хэмэ. Модон тобооо унаар билгэран дүүрээд, унаһай найн бэйлэн газарыг тэмдэглэдэг хэмэ. Энэ нүбэг малтажа, татажа хүдэлээр гурбан жэл со үргэлжэлэе. 7-8 устай Жаргалантын гу, ахи Ехэ нүбэг гэжэ нэрлэдэгэн хубага 1870 ондо гүйсэд дүүрэгжэ, нюутагтай зон үнэ шигээр хонгадэжэ, амар тэмцүү ажлуугаа. Энэ нүбэг татажа, заабыр үгэдэг Бандерса гурбаа мунгэн эмээлтэ мори бэлт болгон үгэдэг хэмэ. Жаргалантын нүбэг мунгэн үсөн нюутагтай Тельменэй сохотой хүн зоний амжуурадаа ехэ аша тудай. Хүсэ охотэ төмнжэ хэрэгжэжэ, нүбэга бүри гүнзгэн, үргэн, унаһань үрдэсэнь түргэй болгон байна.

Энэ нүбэгай унаар хээн зуун гектар савхангай талмай унагадэжа, Тельменэй сохотэ малай элбэг тэжээл бэлдэжэ абадаг.

Газар-хүн түрэлтэнэй гол баялиг. Тингэжэ худогай амжадаг, газартайга үржэл хайжаруулга, улаха, үргэсэнь бэлтүүлжэ, савхангай унагадэжа, тэнгэрнээ болгоо оромо хүдэлжэжэ, газараа улаха гэжэ ехэ ажал хэдэг.

Голой, сөөрмүүдэй дэргэдэ заабол томо мульнэ хүртэжэ, хэбэртэ газараа улагуулаар бэлдэжэ, нүбэг, хаалга болгонтоо аша абадаг. Газар-хүн баялигтай. Нүбэ, савхангайга баян үргэсэнь эбэжэ, малаа тобир төрөгөөр ондо оруулна.

Манай нюутаг баян түүхэтэй. Бидэ нюутагтайга солото хүнүүдээр омогорхоноди. Тэдэнэй нэгэн-Гомбо Бадмажапов. Гомбо Бадмажаповыс Буряадай Зорге гэлсэдэг. 1905 ондо ород гүрэнэй Японтой дайлолдохдаа, Бээжэн (Пекин) городто

гагнуулаанаар хүдэлэе. Тэндэ англи консулстводо хүдэлэхэдэ, плендэ ороһон олон ород сэргэшдые сулоһон байна. Петербургтын университетэй зүүн гүтэй факультет дүүргээн эрдэмтэн зүүн байгаа. Дайнай дүүргэхэдэ, хаанай Георгиевскэ хэрэгжэжэ дүүргээн байна. Манай нюутагтай дасанда Жаргалантын, Загастайн, Булгаастайн, Хургахайн, Оронгийн хүнүүд мунгэдэг байгаа. Совет засагай үедэ энэ даһанай хуури дээрэ үлгүүдэй эмилгэн санатори баригдаа.

1910 ондо үедэнэ церковно-приходскэ хургуули барюулаа. Уужам үргэн Жаргаланта нюутагтай эрдэм болбосоной гүлэмта болоо. Хуршэ нюутаг үлгүүд нурхажа эндэ эрхэдэ байгаа. Хургуули интернатдай, столовой байгаа. Энэ хургуули дүүргэдэ, саашаа хуржа, эрдэмтэй боложо гараһан хүнүүд олон. Тэдэнэй дунда пост Дамба Дашинова, эрдэмтэй Лубсан-Гарма Гомбо, Даша Амголонов. Түрэл сохотэ республика соогоо суурхууһан Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрлэхэдэ Тогоши Данзанов, Дагба Очиров гэгшэд болоно.

Совет засагай тогтохоодо, манай нюутагтай эрдэм номтой залуушуд олон байгаа. Тэдэнэр комсомолой гэгшүүд болоно, нюутага шэнэ байдал эмхидхэһэн тула ехэ ажал ябуулаа. 1923 ондо манай нюутагта комсомолой үүр тогтоһон байна. Комсомолой секретарээр Д. Дашинова хунгагада.

Нюутагтай гурүүһэн комсомолшуд хүн зоний дунда Ленин тухай Октябрин революци, Совет засаг, эрхэ сулөө тухай хөөржэ, ойлгуулаха үгэдэг байгаа.

Тингэдэ 1928 ондо «Хубисхал гэжэ коммуна тогтоо. Коммунын түрүүһэн түрүүлшээр Найдан Чимит хунгагадэй байгаа. Эгээл гурүүн 13 айл хамтаржа, коммуна ороо. 1934 ондо коммунада 240 үрхэтэ айл ороод, 1939 гектар газартай, 909 хүн зонтой болоод байгаа. Тингэдэ удамшугай коммуна артелин устас баталһан байгаа. Тэрэ сагнаа хойшо 30 гаран жэлэй турша со Очиров Дагба Доржиевич колхозой правленийн түрүүлшээр хүдэлэе. Нугаршугай зоригтой хүтэлбэрлэхэдэ Д. Д. Очиров, Т. Данзанов гэгшэд колхозоо республика, аймаг соогоо суурхууһан байна.

Алдэрта ажалараа, нангин хэрэгээрэ хүнэй сэдхэл болдоло үлгэн Жаргалантын хүнүүд тухай нюутагтайга үбэдэ хүдэлэхэдэ, бэшжэ абанади. Сууга тэдэ хүнүүдэй хухаршугай хатуу зоригшын, эдлэжэ, хэл зүрхэһэн эрмэлзэл, нэтрүү үсэд зай абарни арад зоний дунда хэтэ мунхэдэ хэлсэгдэжэ байдаг. Мунөө манай нюутагта дэлгэр баян сэдхэлтэй, ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ хүнүүд олон. Тэдэнэй ашаар хамгалта инертэй жилээ, шаһар байгатай амалтай харуулаха, тоно эхидэ, хэл зүрхэһэн эрмэлзэл, нэтрүү үсэд зай абарни арад зоний дунда хэтэ мунхэдэ хэлсэгдэжэ байдаг.

Мунөө манай нюутагта дэлгэр баян сэдхэлтэй, ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ хүнүүд олон. Тэдэнэй ашаар хамгалта инертэй жилээ, шаһар байгатай амалтай харуулаха, тоно эхидэ, хэл зүрхэһэн эрмэлзэл, нэтрүү үсэд зай абарни арад зоний дунда хэтэ мунхэдэ хэлсэгдэжэ байдаг.

Баян дэлгэр, үргэн уужам, түрэн нюутагой юунжэһэн үнэтэй. Хааншье холо газарта ошоо хаа, түрэн нюутагта болоо бусэхэлди.

Б-дахы классай хургаша БАДМАЕВА Эрхэнэ.

«НОМ УНШАЖА, УХАА НЭМЭХЭ...» (ОНЬОН ҮГЭНҮҮД)

Увэн үгэ арсаланһаа хэсэтэй, Байхан ханаатай хүнэй досоо —
Увэншэ хүн алтанһаа үнэтэй, Нара, наран, Зоболонхоо айгаа хаа, Золтой уншахагүйш.
Бурюу ханаатай хүнэй досоо — Ном уншаха, Улаа нэмэхэ, Нүхэрөө һунгажа, Нүхэрөө һунгажа, айл болохо.

Бур шабар, ДЭЛХЭЙН ДҮРБЭН ХААЛТА
Шубуун үндэгдөө баригдаха, Хүн үгэдөө баригдаха,
Модол үндэгдөө баригдаха, Уван эрьсэдэ баригдаха.

Дэлхэйн дүрбэн ганхамшаг
Далигүй аад, далай гатаһан онгосо Хүнхэгэй аад, үнээ тэжэһэн шубуун гайхамшаг,
Хүлгүй аад, дайды хээлэлһон могой Хүхөөр хатаһан хулан гайхамшаг.

«ДАБААН НАРЬДАГТА БАРИГДАХАГҮЙ...» (ТААБАРИНУУД)
Дээрһээ тэнгэрн соортой, Түмэр шаантаг, (Уван).
Дорһоо газар соорхой, Галда шатадаггүй, (Уван).
Дундаһан гол уван хоёр Дундаһан гол уван хоёр (Мульһон).
Вайха ехэ дөшнөж, Арбан хоёр һоньруудай, Дүрбон хайхан столбой, Дабанан харьдагта баригдахагүй, Далай нуурта хаагдахагүй, (12 нара, жэлэй дүрбэн саг, нара, наран).
Тэнгэрн хүрэтэр — Шуулма шанта дуутай, Шубуун понги далитай, (Самолёт).

Минин энжэ, аба хоншоноор хүдэлдэг. Би зунгаһаа амаралтын үедэ энжэ абаа амаруулжа, хоншоо харуулдаг. Улгээршугай эрхэ болдоод, наранай гарагуйндэ хоншоо туугаад гарабаб.

Яһан сэнгүү, тунгалаг үгдөө гэгшэб? Аалихан һоншэе халхин баруун-хойноһоо үлдэе.

ААДАР

нэ. Үндэр хадануудай саанааа илдам зулты наран гаража, хизаарай тала дайла нойрһоо һэршэһэн шэнги болоо.

Хондин бамбагар зөөлн ногсон соо арайтон зунгаал агаарт прагуу гоёр шубуун дуулаа. Талада ямар яагай зонхид бэ! Ал нангин хоншоу, хан үнэртэй талада, байгаа-линин гоё хайхан шомог — сэгсэ-наһа соогоур-гүйнб, барлаа сэгсэ түүнээ. Сөгсэ дөгүүр эрэн-маран эрбэхэйгүүд ишэ тиншээ ниндэнэ.

Гонгэ бурхэжэ эхилбэ. Ха ра үүлэн хойно хойноһоо урагшаа нүүнэ. Унтаршугай гөрлөй улаан-шара наран үүлэн саана орошоо. Бү рүүдэн бурхэ болоо. Удан шьегүй ехэ унагай аадар хү нэгөөр адхан шэнги адхар шаба.

Тойроод нэлэнхэ уужам тала. Хааншье хордогдо газараа ороһогүйб. Турган аадарта шудхаһан хулан болотороо сохогоулаа.

Түрэн аадар үнэгэрб, наран энеохилон, үүлэн саананаа гараба. Би нойтон хуб саһаа тайлажа, наранда ха таабаб. Бөөгөрөөд байһа хонидни таража бэлшэб.

Оёоргүй хүхэ-номин тэн гөрдө амар гоё голоног та табата! Би хөөр хайханаа гаад, хараад байшабаб.

Агаар тунгалаг, алтай зо хид, ноно баталгаанууд үгэ болонхой. Баһал дуудай, шуу тай болоо. Шубууд дөзөгүйн нишэ, тиншээ ниндэнэ.

10-дахы классай хургаша БАТУЕВА Сөөгтэ.

АЛДАР СОЛЫН ОРДЕНУУДАЙ БААТАР

пешнүүд эндэ тэндэ бойлодо байхаа бэлэй. Одоо эдэни хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ...

Хургахайн хэлний үндэсний үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй гэрлэжэ, үзэлтэй хамт, энэ хэлээс хургахайн хэлтэй г

